

NORIU IR SKRENDU!

XVIII amžiaus pradžioje garsiam prancūzų gamtininkui Biufonui (Georges Louis Leclerc de Buffon) buvo įteikta ypatinga dovana – iš gūdžių šiaurės krašto Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės girių atvežtas mažas pūkuotauodegis ir išpūstaakis žvėriukas. Biufonui teko garbė jį aprašyti ir „padėti“ jį kurią nors mokslo žinių lentyną. Štai tada kilo šiokių tokių nesklendimų, nes žvėriukas jau turėjo vietinį vardą (jį lenkiškai vadino „polatucha“, taigi – skraiduole), be to, jo kūno šonuose buvo keistos odos raukšlės. Taigi, vovere jis pavadintas būti negalėjo, juk voverės neskraido – tą Biufonas žinojo gerai. Gamtininkui teko gerokai pasukti galvą, kaip pavadinti šį padarėlį, o štai garsiajam Karlui fon Linėjui (Carl von Lineé), sukūrusiam ir šiandien naudojamą dvinarę (sudarytą iš dviejų žodžių) rūšių klasifikavimo sistemą, tokių problemų nekilo. Jo gimtojoje Švedijoje šią skraiduolę žinojo daug kas, todėl Linėjus 1758 metais žvėriuką pavadino paprastai – vovere skraiduole.

Ar žinduoliai gali skristi?

Žinoma! Tik pažiūrėkite – pasaulyje yra daugiau kaip 1400 šikšnosparnių rūšių, taigi, kas penktas žinduolis skrenda. Tiesa, šikšnosparniai turi sparnus, o voverės skraiduolės jų neturi...

Kaip skrenda voverės skraiduolės?

Iš tikro, jos ne skrenda, o tik sklendžia. **Voverė skraiduolė** vikriai įsikabaroja į medžio viršūnę, šoka nuo jos ir nusklendžia iki kito medžio, esančio už kelių dešimčių metrų. Pats skrydis atrodo taip: kūno šonuose esančios kailiuku apaugusios išaugos (plėvės) šuolio metu išsitempia tarp priekinių ir užpakalinių kojų, tad žvėrelio kūno paviršius ženkliai padidėja. Dar prisideda uodega, kuri čia tarnauja kaip vairas.

Naktį aktyvi voverė skraiduolė sklęsdama iš medžio į medį pasprunka nuo bet kokios kiaunės, nes ši taip skrieti oru negali.

Pasaulyje gyvena daugiau kaip 50 voverių skraiduolių rūšių – Azijoje, Afrikoje, Europoje ir net Australijoje. Nepale, Sikime, gyvena **didžioji skraiduolė**, sverianti iki 2 kilogramų. Afrikoje gyvenančios **nykštukinės dygiauodegės skraiduolės** – vos 15 gramų (taigi, mažesnės už naminę pelę). Nors ten ir plyti atogrąžų miškai, bet naktimis būna vėsu, todėl jos gyvena kolonijomis iki 100 žvėrelių. Visos voverės skraiduolės yra graužikų būrio atstovės.

Australijoje, Naujojoje Gvinėjoje gyvena **sterblinės voverės skraiduolės**. Jų priekines ir užpakalines kojas jungia sklendimą oru palengvinančios odos skiautės, šios voverės savo jauniklius nešiojasi sterblėse, taigi – su jais ir „skraido“. Kaip suprantate, jos taip pat ne graužikės.

Nykštukinė voverė skraiduolė

Esu naktinis gyvūnas, todėl dieną mane retai išvysi.

Filipininis kaguanas

Ar sklandyti moka tik žvėrys?

Visi žvejai paliudys, kad lydekos ar ešerio užkluptos mažos žuvelės geba iššokti iš vandens ir išvengti plėšrūnų nasrų. O gal teko girdėti apie **žuvys skraiduoles**? Jos gyvena vandenyne šiltųjų tropikų zonoje. Šios žuvis turi labai ilgus krūtinės pelekus – kilus pavojui gali iššokti iš vandens ir išskleidusios pelekus nukrieti iki 50 metrų.

O varlės? Sakysite – kam tai varlei skraidyti, ji baloje gyvena. Tik paklauskite: atogrąžų miškuose Azijoje ir Pietų bei Centrinėje Amerikoje gyvena beveik 400 **skraidančių varlių** rūšių, jų pirštai turi plėvę, tokius praplatėjimus. Juos išskleidusi, varlė šoka nuo šakos, sklendžia žemyn ir pasprunka nuo vikrios medžių gyvatės. Tai gyvatė liko alkana, tiesa?

Ar yra daugiau žvėrių, mokančių sklandyti?

Žinoma! Pietryčių Azijoje (Filipinuose, Indonezijoje, Malaizijoje) gyvena dvi **kaguanų** rūšys. Kaguanai – ne graužikai, nors minta augalais, jų lapais. Jie truputį artimi vabzdžiaėdžiams, šikšnosparniams ir primatams (taigi, ir mums), bet yra tokie ypatingi, kad išskirti į atskirą kaguaninių žinduolių būrį.

Kaguanų kūnas plokščias, prisišliejantis prie medžio kamieno. Kailis margas, puikiai dera prie žievės rašto. Žvėrelio kūno šonuose yra raukšlės, kurias įtempia priekinės ir užpakalines kojas; maža to, tokios pat raukšlės yra apie kaklą ir uodegą. Ar toli jis nusklendžia? Ne, tik 50–60 metrų.

Gamtoje svarbu išlikti, o mokėjimas sklęsti suteikia pranašumų.

Žuvis skraiduolė

Tuoj tave surysiu!

Dar pažiūrėsim, kuris kurį!

Sklepti gali kai kurios žinduolių, roplių, varliagyvių, net žuvų rūšys!

Azijoje gyvenančios vadinamosios **sklendžiančios gyvatės** moka „susiploti“ ir padidinti savo kūno plotą. Taigi, ir jos sklendžia, tik toli nenuskrieja.

Sklepti gali ir medžiuose Pietryčių Azijoje gyvenantys driežai – **skraidantieji drakonai**, jų kūno šonuose plėves prilaiko specialūs šonkauliai. Užklupti pavojaus šie driežai atsispiria ir oru nuplaukia iki kito medžio kamieno.

Visi šie gyvūnai neturi sparnų, skristi jie negali – tik sklendžia. Jie nepakyla aukšty, negali skriet labai toli. Bet tokia jų savybė padeda apsisaugoti nuo daugelio gamtoje tykančių pavojų.

SUPERGYVŪNAS

Skraidantysis drakonas

Kur gyvena?	Pietryčių Azijoje.
Kuo minta?	Smulkiais vabzdžiais, dažniausiai skruzdėlėmis ir termitais.
Kokio dydžio?	Paprastasis skraidantysis drakonas būna iki 22 centimetrų ilgio, matuojant su uodega.
Kiek jauniklių atsiveda?	Patelė į duobutę žemėje padeda 8–12 kiaušinių.
Kiek laiko gyvena?	Iki 10 metų.
Kokia supergalia?	Dėl ilgų šonkaulių gali išskleisti odos raukšles ir oru nusklepti nuo vieno medžio iki kito. Jį galima vadinti driežų pasaulio sklandytoju arba parašutininku. Ši supergalia padeda apsisaugoti nuo priešų, sumedžioti grobį.

